

گزیده تاریخ هنر جهان

بهزاد نجفیان

۱۳۹۱

فهرست

۵	پیش‌گفتار.....
۷	هنر پیش از تاریخ.....
۱۷	هند..... مهتاب رفیعی
۳۱	چین..... مهتاب رفیعی
۴۳	تمدن‌های بین‌النهرین.....
۵۷	مصر باستان.....
۷۱	هنر اژه.....
۷۵	هنر یونان باستان.....
۹۳	تمدن اتروسک.....
۹۷	تمدن روم باستان.....
۱۰۹	هنر مسیحیت آغازین و بیزانس.....
۱۲۹	هنر قرون وسطی.....
۱۳۷	هنر رنسانس.....
۱۷۷	منریسم.....
۱۸۳	هنر باروک.....
۲۱۱	هنر روکوکو.....
۲۱۷	نئوکلاسیسیسم.....
۲۲۱	رمانتیسیسم.....
۲۳۵	رنالیسیسم.....
۲۴۵	امپرسیونیسم.....
۲۶۱	پست‌امپرسیونیسم.....
۲۷۳	سمبولیسم.....

۲۸۱		فویسم
۲۸۹		اکسپرسیونیسم
۳۰۳		کویسم
۳۱۷		فوتوریسم
۳۲۱		دادائیسم
۳۲۹		سوررئالیسم
۳۳۵		هنر انتزاعی
۳۶۱		سوپره ماتیسیم
۳۶۳		کنستروکتیویسم
۳۶۷		مینیمالیسم
۳۷۵		معماری نوین
۳۷۹		جنبش های اخیر
	بهباد نجفیان - مهتاب رفیعی	
۴۳۹		واژه نامه و اسامی
۴۶۱		کتابنامه

هنر پیش از تاریخ

مقدمه

هنر پیش از تاریخ به هنر بشر پیش از پیدایش اولین اشکال خط به عنوان مبدا تاریخ اتلاق می‌شود. هنر پیش از تاریخ را به سه دوران پارینه سنگی، میان سنگی و نوسنگی تقسیم می‌کنیم.

الف - دوران پارینه سنگی

□ این دوران که با نام‌های دیرینه سنگی و پالئولیتیک هم شناخته می‌شود از حدود ۵۰۰۰۰ سال قبل یعنی در اواخر عصر یخبندان آغاز می‌شود و تا ۱۰۰۰۰ سال پیش از میلاد ادامه می‌یابد.

در این دوران انسان غارنشین و زندگی او بر شکار استوار است.

□ ابتدائی‌ترین آثار هنری در حدود ۳۰۰۰۰ سال قبل به شکل نقاشی‌های دیوار غارها به وجود آمدند، خصوصیات این نقاشی‌ها:

۱- موضوع آنها حیواناتی نظیر گاو کوهان‌دار، گاو وحشی، گوزن، اسب، شیر، کرگدن و بعدها انسان بوده است.

۲- تصاویر در عمق غارها، به دور از نور و محل زندگی انسان‌های نخستین کشیده می‌شد.

۳- این تصاویر حاصل دقت شکارچی و نیز اعتقاد او به تسخیر شکار با جادو بود.

۴- ترسیم آنها طبیعت‌گرایانه (ناتورالیستی) بود و هنرمند در نگارش آنها جوهر و عصاره موضوع را در نظر می‌گرفت.

۵- این تصاویر فاقد ترکیب‌بندی (کمپوزیسیون) بوده، پیکرها تناسب درستی نسبت به هم ندارند و در اندازه‌های متفاوت کشیده شده‌اند و ارتباطی بین تصویر و فضای دیوار غار وجود ندارد، از برجستگی‌ها و فرورفتگی‌های طبیعی دیواره در کشیدن آنها استفاده شده است.

۶- بعضی از آنها دارای نوعی پرسپکتیو (پرسپکتیو فراکسیونل) هستند بدین معنی که اعضاء مختلف حیوان از زوایای مختلف در یک تصویر با هم تلفیق شده‌اند. به عنوان مثال سر از نیم‌رخ و شاخ‌ها از سه رخ نمایش داده می‌شدند. (بعدها در بین‌النهرین، مصر و ایران و از میان سبک‌های مدرن در کویسم از این شیوه استفاده شده است.)

۷- این تصاویر جنبه تزئینی و زیبایی‌شناختی نداشته‌اند.

□ هنر انسان‌های نخستین مانند هنر کودکان به دلیل فطرت پاک مشترک دارای هویتی واحد است (در موقعیت‌های جغرافیایی مختلف دارای تشابهات ساختاری و محتوایی هستند) (تصویر ۹ و ۸).

اکثر غارهای حاوی نقاشی‌های انسان‌های نخستین مربوط به ۱۵۰۰۰-۱۰۰۰۰ ق.م هستند (تصویر ۶ تا ۱) مشهورترین آنها عبارتند از:

۱- غار لاسکو (۱۵۰۰۰-۱۰۰۰۰ ق.م) و فون دوگوم در فرانسه

۲- غار آلتامیرا و کاستن (۸۰۰۰ سال ق.م) در اسپانیا

۳- غار آدائورا در ایتالیا

۴- غار دکن در هند (۵۵۰۰ ق.م)

در مورد غارهای پیش از تاریخ ایران در کتاب تاریخ هنر ایران صحبت خواهیم کرد. از دیگر آثار هنری انسان‌های نخستین می‌توان به کنده‌کاری‌ها و مجسمه‌های کوچک آنها از جنس سنگ‌ها، استخوان و صدف اشاره کرد که مشهورترین آنها ونوس ویلندورف است (تصویر ۷)، این مجسمه که در منطقه‌ای به همین نام در

اتریش کشف شده ظاهراً الهه باروری بوده است.

ب - دوران میان سنگی

این دوران که به دوران مزولیتیک نیز مشهور است از ۸۰۰۰-۱۰۰۰۰ ق.م را شامل می‌شود و با ذوب یخ‌ها و خروج انسان‌ها از غار همراه است، بنابراین خصوصیات حد واسط دوران پارینه سنگی و نوسنگی را می‌توان در آن جستجو کرد. آغاز و پایان این دوره در قسمت‌های مختلف جهان متفاوت بوده است. در این دوران انسان با ساخت ابزار و استفاده از آتش آشنا می‌شود اما هنوز شکارچی است.

ج - دوران نوسنگی

دوران نوسنگی یا نئولیتیک از ۸۰۰۰ ق.م در بین‌النهرین و از ۳۰۰۰ ق.م در اروپا آغاز می‌شود و با آغاز کشف فلزات و تشکیل نخستین شهرها پایان می‌گیرد. برخی از بومیان هنوز در جوامعی مشابه دوران نوسنگی زندگی می‌کنند (بومیان استرالیا). انسان از شکار به کشاورزی و دامداری روی می‌آورد. آغاز کشاورزی توسط انسان (انقلاب نوسنگی) نامیده می‌شود.

دیگر خصوصیات دوران نوسنگی

۱- تشکیل اولین جوامع بشری مانند اریحا (جریکو) و چتل هویوک و آغاز ده‌نشینی و خانه‌سازی. این جوامع در کنار رودهای بزرگ شکل گرفتند مانند تمدن‌های بین‌النهرین در کناره دجله و فرات، مصر در کنار نیل، موهنجودارو و هاراپا در کنار سند و چین در کنار رود زرد.

۲- تقسیم مشاغل

۳- پیدایش دین

۴- پیدایش سفالگری، نقوش سفال این دوره انتزاعی، برگرفته از تصاویر حیوانات و طبیعت است.

□ براساس مطالعات گیرشمن قدیمی‌ترین محل سکونت بشری که در دشت شناخته شده، سیلک کاشان است (تصویر ۱۰).

□ در اریحا (جریکو) واقع در دره رود اردن آثار شهرنشینی مربوط به ۸۰۰۰-۷۰۰۰